

Avtal med Tyska Riket angående undvikande av dubbelbeskattning. Berlin den 25 april 1928.

Ratificerat av Sverige den 4 augusti 1928. Ratifikationerna utväxlade i Berlin den 14 augusti 1928.

(Tillämpningskungörelsen införd sid. 648.)

Avtal

mellan Konungariket Sverige och Tyska riket angående utjämnande av den in- och den utländska beskattningen, särskilt till undvikande av dubbelbeskattning, såvitt angår direkta skatter.

Konungariket Sverige och Tyska riket hava, för att utjämna den in- och den utländska beskattningen i de båda staterna, såvitt angår direkta skatter, särskilt för att undvika dubbelbeskattning, överenskommit att sluta avtal angående uppdelning av beskattningsrätten mellan de båda staterna med hänsyn till de olika skatteällorna.

För detta ändamål hava till fullmäktige utsetts av:

Abkommen

zwischen dem Deutschen Reich und dem Königreich Schweden zur Ausgleichung der in- und ausländischen Besteuerung, insbesondere zur Vermeidung der Doppelbesteuerung auf dem Gebiete der direkten Steuern.

Das Deutsche Reich und das Königreich Schweden sind, um auf dem Gebiete der direkten Steuern die in- und ausländische Besteuerung in den beiden Staaten auszugleichen, insbesondere die Doppelbesteuerung zu vermeiden, übereingekommen, ein Abkommen über die Aufteilung des Besteuerungsrechtes zwischen den beiden Staaten hinsichtlich der verschiedenen Steuerquellen abzuschliessen.

Zu diesem Zwecke haben zu Bevollmächtigten ernannt:

DUBBELBESKATTNINGSAVTAL

Det första svenska avtalet för undvikande av dubbelbeskattning ingicks 1928 med Tyska riket.

Avtalet tillämpades av Sverige gentemot Tyska Demokratiska Republiken (DDR) ända fram till 1984 trots att DDR inte avsåg sig bundet av avtal ingångna av Tyska riket.

Källa: Dahlman, Fredborg, Beskattning vid utlandsvistelse, 3:e uppl 1986, K. G. A. Sandström, Svenska Dubbelbeskattningsavtal, 1949).

Svenska skatter i internationell jämförelse

15.1 Inledning

I detta kapitel jämförs skatterna i Sverige med skatterna i övriga länder inom EU och OECD. Vid jämförelser av olika länders skatter och avgifter är det viktigt att veta att det kan föreligga skillnader mellan länderna i definitionerna av motsvarande begrepp. Även om en rad internationella organisationer, däribland OECD och EU, har utarbetat och samordnat klassifikationer och system för att göra statistiken mera jämförbar bör försiktighet iakttas vid jämförelser. Detta med hänsyn tagen till de

olikheter i regelsystem, avgränsning av redovisad grupp, periodisering och kvalitet i statistiken som förekommer mellan länderna.

15.2 Jämförelser av BNP

15.2.1 PPP tar bort skillnaden i prisnivåer

Vid internationella jämförelser används oftast bruttonationalprodukten (BNP), det samlade värdet av produktionen av ett lands varor och tjänster, t.ex. för att beskriva levnadsstandarden i olika länder.

15.1 Tabell BNP i OECD-länderna GDP in the OECD-countries

	Bruttonationalprodukt i löpande priser och växelkurser, miljarder \$ at current prices and exchange rates, billion \$		Gross domestic product årlig genomsnittlig volymökning i % (1) annual average volume increase in %	per invånare 2001 i löpande priser, \$ per capita at current prices, \$	Antal invånare, tusental Population, thousands	
	2001	2002	2001-2002	löpande växelkurs current exchange rate		köpkrafts-paritet current PPPs
Australien (<i>Australia</i>)	369	412	3,5	18 900	27 500	19 663
Belgien (<i>Belgium</i>)	228	245	0,7	22 100	27 700	10 269
Danmark (<i>Denmark</i>)	159	173	1,6	29 700	29 200	5 374
Finland (<i>Finland</i>)	122	132	1,6	23 400	26 500	5 201
Frankrike (<i>France</i>) ³	1 320	1 431	1,2	21 700	26 400	59 482
Grekland (<i>Greece</i>)	117	133	4,0	10 700	16 300	10 656
Irland (<i>Ireland</i>)	102	120	6,0	26 600	30 000	3 897
Island (<i>Iceland</i>)	8	8	-0,5	26 700	28 900	288
Italien (<i>Italy</i>)	1 092	1 184	0,4	18 800	26 200	57 474
Japan (<i>Japan</i>)	4 176	3 993	0,3	32 800	26 700	127 435
Kanada (<i>Canada</i>)	695	717	3,4	22 300	28 900	31 414
Korea (<i>Korea</i>)	427	477	6,3	9 000	15 900	47 640
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	20	21	1,1	44 800	50 000	444
Mexiko (<i>Mexico</i>)	617	630	0,9	6 200	9 100	101 398
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	384	418	0,2	23 900	29 200	16 105
Norge (<i>Norway</i>)	170	191	1,0	37 600	36 800	4 538
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	51	59	4,6	13 100	21 200	3 939
Polen (<i>Poland</i>)	176	182	1,3	4 600	9 900	38 623
Portugal (<i>Portugal</i>)	110	122	0,5	10 700	17 600	10 380
Schweiz (<i>Switzerland</i>) ²	246	267	0,1	34 000	29 900	7 291
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	21	24	4,4	3 800	12 000	5 379
Spanien (<i>Spain</i>)	583	653	2,0	14 500	21 400	40 546
Storbritannien (<i>United Kingdom</i>)	1 430	1 564	1,8	24 300	26 400	58 789 ⁵
Sverige (<i>Sweden</i>)	219	240	1,9	24 700	26 000	8 925
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	57	70	2,0	5 600	15 100	10 201
Turkiet (<i>Turkey</i>) ²	146	183	7,8	2 100	5 700	68 610 ⁵
Tyskland (<i>Germany</i>)	1 853	1 984	0,2	22 500	26 300	81 568
Ungern (<i>Hungary</i>)	52	66	3,3	5 100	13 400	10 164
USA	10 020	10 383	2,4	35 200	35 200	288 600
Österrike (<i>Austria</i>)	190	204	1,0	23 300	28 200	8 139
OECD-Total⁴	25 158	26 285	1,6	22 100	24 500	1 135 820⁵
EU15	7 929	8 623	1,0	20 900	25 600	375 977⁵

Anm: (1) Varierande basår, BNP-volymökning. (2) Länder som fortfarande använder SNA 68 (gamla beräkningsmetoden av BNP). Den nya definitionen 93 SNA/95 ESA kan medföra högre BNP siffror vilket försvårar jämförbarheten mellan länder som har olika definitioner. (3) Data inkluderar territorier i andra delar av världen. (4) OECD-Total inkluderar 30 länder. (5) 2001

Källa: OECD (2003), National Accounts och Main Economic Indicators, OECD Quarterly Labour Force Statistics (2003:2)

Växelkurserna bestäms huvudsakligen av utbudet av och efterfrågan på de valutor som krävs för de olika ländernas handelsförbindelser samt deras politiska och ekonomiska situation. När växelkurserna används som omräkningstal, kommer uppgifterna inte enbart att återspegla skillnader i värdet av den samlade produktionen utan också skillnader i ländernas prisnivåer. Ett sätt att komma förbi detta problem är att använda s. k. köpkraftsparitetstal (PPP, purchasing power parities). Paritetstalen anger det antal enheter av varje valuta som ger samma köpkraft, dvs. samma mängd varor och tjänster oavsett prisnivån i respektive land. Talen bygger på återkommande prisundersökningar av jämförbara och representativa varor och tjänster. Det är värt att nämna att skillnaderna mellan olika länder brukar minska när BNP per capita (invånare) mäts i köpkraftspariteter istället för någon valuta enligt växelkurserna. Sverige kommer år 2001, i BNP per capita mätt i PPP, på 19:e plats i en rangordning av 30 OECD-länder. Det är en försämring jämfört med 2000 då placeringen var 17:e plats. De tre länderna i topp är desamma som 2000, nämligen Luxemburg, Norge och USA. Danmark återfinns på sjätte plats och Finland på en 14:e plats. Om man inte tar hänsyn till ländernas pris-

nivåer och enbart rangordnar efter BNP per invånare i löpande priser hamnar Sverige på en tionde plats.

Sverige medelmåttigt även i BNP-volyminindex

I 15.2 Tabell redovisas BNP-volyminindex per invånare i köpkraftsparitetstal. Indextalen för respektive år visar hur olika länder förhåller sig till genomsnittet för hela OECD vad gäller volymen av producerade varor och tjänster baserat på PPP-konverterade data. Sverige låg klart över genomsnittet 1990 men har därefter legat på en genomsnittlig nivå. Runt genomsnittet ligger även, bland andra, Tyskland, Italien, Storbritannien och Frankrike. Sveriges BNP-volyminindex mätt i PPP var ett av dem som minskade mest mellan 1990 och 2000. Större delen av minskningen ägde rum under första hälften av 1990-talet. Ännu större minskningar uppvisar Schweiz, Frankrike och Tjeckien, de två första från höga nivåer medan Tjeckien minskade från en nivå klart under genomsnittet. Irland redovisar den största ökningen mellan åren 1990 och 2000, både procentuellt och i absoluta tal. I en toppklass för sig när det gäller BNP-volyminindex i köpkraftspariteter per invånare ligger Luxemburg.

15.2 Tabell

BNP-volymindex i köpkraftspariteter per invånare 100= genomsnitt för OECD Per capita volume indices for GDP in purchasing power parities 100= OECD average

	1990	1995	1998	1999	2000	2001	2002
Australien (<i>Australia</i>)	104	109	108	109	107	109	110
Belgien (<i>Belgium</i>)	109	113	108	109	111	113	112
Danmark (<i>Denmark</i>)	112	119	123	122	121	120	120
Finland (<i>Finland</i>)	106	98	102	103	106	108	109
Frankrike (<i>France</i>) ²	113	104	101	102	101	102	107
Grekland (<i>Greece</i>)	60	66	69	70	70	73	68
Irland (<i>Ireland</i>)	74	93	106	114	122	128	127
Island (<i>Iceland</i>)	113	115	122	122	122	123	115
Italien (<i>Italy</i>)	106	104	106	106	105	106	106
Japan (<i>Japan</i>)	116	117	112	110	109	108	108
Kanada (<i>Canada</i>)	120	118	115	117	117	117	120
Korea (<i>Korea</i>)	51	70	56	60	63	64	68
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	149	174	187	192	197	203	202
Mexiko (<i>Mexico</i>)	38	35	37	37	38	38	37
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	104	110	116	117	116	116	118
Norge (<i>Norway</i>) ³	114	121	130	128	126	126	148
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	88	87	83	84	84	84	89
Polen (<i>Poland</i>)	32	36	39	40	40	40	41
Portugal (<i>Portugal</i>)	63	71	74	75	75	76	71
Schweiz (<i>Switzerland</i>) ¹	139	132	128	127	126	126	120
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	-	-	50	49	49	50	51
Spanien (<i>Spain</i>)	77	79	83	84	84	85	87
Storbritannien (<i>United Kingdom</i>)	103	96	103	103	102	103	108
Sverige (<i>Sweden</i>)	111	103	101	104	104	104	107
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	70	64	61	60	60	61	63
Turkiet (<i>Turkey</i>) ¹	31	29	29	26	27	24	25
Tyskland (<i>Germany</i>)	104	111	109	109	108	108	106
Ungern (<i>Hungary</i>)	55	47	50	51	52	54	56
USA	145	144	148	149	149	148	144
Österrike (<i>Austria</i>)	109	111	113	113	113	113	115
OECD 30	100	100	100	100	100	100	100
EU-15	101	100	102	102	102	103	104

Anm: Volymindex per invånare är ej tillräckligt exakta för att kunna rangordnas. De kan användas för att gruppera länder. (1) Länder som fortfarande använder SNA 1968. Countries still using SNA 1968 (2) Data inkluderar territorier i andra delar av världen. Figures include Overseas Departments. (3) Detta index är för det mesta konsistent med BNP-tillväxten. Den konsistensen kan dock gå förlorad vid kraftiga svängningar i relativpriser mellan åren. Så är fallet för oljeexportören Norge pga kraftiga prisfall på olja 1998 och tredubbling av priserna 2000.

Källa: OECD, Main Economic Indicators, March 2003

15.3 Skattekvoten

15.3.1 Skattekvoten inget entydigt mått

Ett vanligt sätt att beskriva och jämföra skattesystem är att relatera de sammanlagda skatterna och avgifterna till BNP. Denna skattekvot är ett översiktligt mått på hur stor andel av BNP som de sammanlagda skatterna tar i anspråk och kan tjäna som utgångspunkt för djupare studier av skattestrukturen i olika länder.

Det ska påpekas att skattekvoten inte är ett entydigt mått på det som brukar kallas "skattetrycket". Skillnader i olika länders skattekvot kan bero på olika tekniska lösningar för välfärdssystemen eller olika behov av offentligt finansierad välfärd bero-

ende på kulturella eller demografiska faktorer. I Sverige är många transfereringar beskattade, medan bidragen i flera andra länder är obeskattade eller ges i form av avdrag på inkomsten vid taxeringen. Bidragstagarna kan i båda fallen erhålla en likvärdig förmån, men skattekvoten blir högre i det första fallet och lägre i det andra fallet.

En annan aspekt är i vilken utsträckning välfärdssystemen i olika länder byggs upp genom avtal mellan arbetsgivare och anställda. De lagstadgade socialavgifterna, som dominerar i Sverige, ingår som en del i skattekvoten, men så är inte fallet med sådana avgifter som tas ut efter avtal mellan arbetsmarknadens parter.

Vidare gäller att länder med ungefär samma skattekvot kan skilja sig åt vad

gäller skatteslag, skattesatser och skattebaser eller definiera skattebaserna på olika sätt. Det är inte heller säkert, som vi sett i tidigare kapitel, att de debiterade skatterna faktiskt blir betalda.

En annan faktor som påverkar skattekvoten är omfattningen av skatteundandragandet och den svarta sektorn. Beräkningar av den svarta sektorn brukar ingå i BNP-beräkningen.

Det är sålunda nödvändigt att bryta ned den totala skattekvoten i olika komponenter, som speglar klassificeringen av skatterna efter exempelvis ekonomisk funktion. En sådan nedbrytning görs exempelvis i rapporteringen från EU:s statistiska kontor Eurostat.

Påverkan av den förändrade BNP-definitionen på skattekvoten

Den omläggning av nationalräkenskaper (till 95 ESA) som EU-länderna är skyldiga att göra påverkar både täljaren (skatteinkomsterna) och nämnaren (BNP-måttet) vid beräkning av skattekvoten. BNP-måttet för 1997 ökade med mellan 0,8 procent (Belgien) och 7,7 procent (Korea). För Sveriges del ökade BNP med 3,8 procent. Resultatet blir minskande skattekvoter. Danmark är ett tydligt exempel på det; effekten av BNP-omläggningen var att BNP ökade med 5,0 procent och skattekvoten minskade med 2,5 procentenheter. Jämförelser mellan länder som genomfört/ännu inte genomfört omläggningen av nationalräkenskaper försvaras självfallet, likaså studier av utvecklingen av skattekvoten över tiden. Omläggningen omfattar åren fr.o.m. 1993. I 2002 års upplaga av OECD:s Revenue Statistics är det två länder som ännu inte har gått över till 95 ESA: Schweiz och Turkiet.

Skattekvoten i dag

I 15.3 Tabell redovisas skattekvoterna i OECD-länderna år 1965-2000. Sverige är nu, efter omläggningen av nationalräkenskaper, det enda landet med en skattekvot över 50 procent. Skattekvoten i Sverige var 54,2 procent 2000, vilket kan jämföras med EU-genomsnittet på 41,6 procent. Förutom Turkiet är Sverige också det land där skattekvoten ökat mest under de senaste åren. Mellan åren 1995 och 2000 steg skattekvoten från 47,6 till 54,2. OECD-genomsnittet år 2000 var 37,4 procent. Mexiko har den lägsta skattekvoten i OECD, 18,5 procent. Med undantag för Korea, Japan och USA (med skattekvoter mellan 20 och 30 procent) ligger resten av OECD-ländernas skattekvoter ganska jämnt fördelade i spannet 30 till 50 procent.

Skattekvoten har ökat

Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, EU och OECD mellan 1965 och 2000 framgår av 15.4 Diagram. De genomsnittliga skattekvoterna för EU respektive OECD avser samtliga nuvarande medlemsländer.

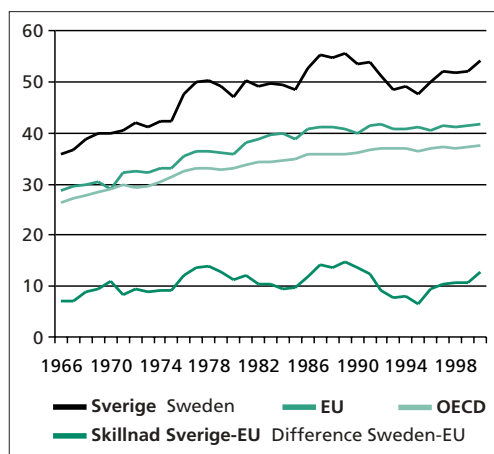
Mellan 1970 och 1980 ökade Sveriges skattekvot kraftigt, från ca 40 till närmare 50 procent, vilket speglar utbyggnaden av den offentliga sektorn och socialförsäkringssystemen. Både OECD och EU-genomsnittet har stigit trendmässigt under perioden. Skillnaden mellan skattekvoterna i Sverige och EU har varierat mellan åren. Störst var den från mitten av 1980-talet fram till skattereformen 1990/91, då den vissa år var över 14 procentenheter högre i Sverige. Åren efter skattereformen minskade skillnaden i skattekvot till omkring åtta procentenheter men har på senare år ökat igen. Skillnaden i skattekvot 2000 mellan Sverige och EU-genomsnittet var 12,6 procentenheter.

15.3 Tabell
Skattekvoter i OECD länderna , andel av BNP, procent
Total tax revenue in OECD, share of GDP, percent

	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000
Australien (<i>Australia</i>)	22,3	22,9	26,6	27,4	29,1	29,3	29,7	31,5
Belgien (<i>Belgium</i>)	31,1	35,7	40,1	43,1	45,6	43,2	44,6	45,6
Danmark (<i>Denmark</i>)	29,9	40,4	40,0	43,9	47,4	47,1	49,4	48,8
Finland (<i>Finland</i>)	30,3	32,5	36,8	36,2	40,1	44,8	45,0	46,9
Frankrike (<i>France</i>)	34,5	35,1	35,9	40,6	43,8	43,0	44,0	45,3
Grekland (<i>Greece</i>)	18,2	20,9	21,8	24,0	28,6	29,3	31,7	37,8
Irland (<i>Ireland</i>)	24,9	29,9	29,1	31,5	35,0	33,5	32,7	31,1
Island (<i>Iceland</i>)	26,2	27,0	29,4	29,2	28,3	31,2	31,5	37,3
Italien (<i>Italy</i>)	25,5	26,1	26,1	30,3	34,4	38,9	41,2	42,0
Japan (<i>Japan</i>)	18,3	19,7	21,2	25,4	27,2	30,1	27,7	27,1
Kanada (<i>Canada</i>)	25,9	31,2	31,9	32,0	32,6	35,9	35,6	35,8
Korea (<i>Korea</i>)	15,3	17,7	16,9	19,1	20,5	26,1
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	27,7	28,9	37,3	40,8	44,8	40,8	42,0	41,7
Mexiko (<i>Mexico</i>)	16,2	17,0	17,3	16,6	18,5
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	32,8	37,1	41,6	43,4	42,6	43,0	41,9	39,9
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	24,7	27,4	30,4	33,0	32,9	37,6	37,5	35,1
Norge (<i>Norway</i>)	29,6	34,9	39,3	42,7	43,3	41,8	41,5	40,3
Polen (<i>Poland</i>)	39,6	34,1
Portugal (<i>Portugal</i>)	15,8	19,8	20,8	24,6	26,6	29,2	32,5	34,5
Schweitz (<i>Switzerland</i>)	19,6	22,5	27,9	28,9	30,2	30,6	33,1	35,7
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	35,8
Spanien (<i>Spain</i>)	14,7	16,9	18,8	22,9	27,8	33,2	32,8	35,2
Storbritannien (<i>UK</i>)	30,4	37,0	35,3	35,3	37,7	36,8	34,8	37,4
Sverige (<i>Sweden</i>)	35,0	39,8	42,3	47,1	48,5	53,6	47,6	54,2
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	40,1	39,4
Turkiet (<i>Turkey</i>)	10,6	12,5	16,0	17,9	15,4	20,0	22,6	33,4
Tyskland (<i>Germany</i>) ¹	31,6	32,9	35,3	33,1	37,2	35,7	38,2	37,9
Ungern (<i>Hungary</i>)	42,4	39,1
USA	25,0	27,7	26,9	27,0	26,1	26,7	27,6	29,6
Österrike (<i>Austria</i>)	33,9	34,9	37,4	39,5	41,9	40,4	41,6	43,7
EU 15	25,8	28,9	33,2	35,8	38,8	39,2	40,0	41,6
OECD	27,8	31,2	30,5	32,1	33,9	35,1	36,1	37,4

Anm: (1) Förenade Tyskland fr.om. 1991, dessförinnan Västtyskland
Källa: OECD 2002, Reveune Statistics 1965-2001

15.4 Diagram
Utvecklingen av skattekvoten i Sverige, OECD och EU 1965-2000, procent av BNP
Total tax revenues in Sweden, EU and OECD 1965-2000, percent of GDP

Anm: Medelvärdena för OECD respektive EU ovägda.
Källa: OECD 2002, Revenue Statistics 1965-2001

15.3.2.1 Skattekvotens sammansättning

De olika skatternas andel av de totala skatteinkomsterna

Skattekvotens sammansättning varierar mellan olika länder. I 15.5 Tabell redovisas skattens sammansättning i OECD-länderna år 2000. När det gäller andelen skatt på inkomster och vinster av de totala skatterna ligger Sverige (43,2 procent) över genomsnittet för både EU (34,3 procent) och OECD (34,1 procent). Tre länder ligger klart högst med andelar mellan 57 och 59 procent; Australien, Danmark och Nya Zeeland. Minst andel redovisas för Slovakien, 21,3 procent. När det gäller beskattningen av fysiska personer ligger Sverige klart över genomsnittet för OECD och något under snittet vid beskattningen av juridiska personers inkomster och vinster.

De sociala avgifternas andel av de totala skatterna är störst i Tjeckien, 43,8 procent.

I Slovakien, Tyskland och Nederländerna ligger de sociala avgifterna också runt 40 procent av de totala skatterna. Sverige ligger här strax över EU-genomsnittet med drygt 28 procent. I Danmark står de sociala avgifterna för en marginell del, ca 4 procent. De anställda står för en mindre del av de sociala avgifterna i Sverige än genomsnittligt i EU medan arbetsgivarna svarar för en större del.

Skatt på varor och tjänster står för i

genomsnitt 30,7 procent av de totala skatterna i OECD-länderna. Sverige ligger här lågt med en andel på 20,7 procent. Endast Japan, Schweiz och USA ligger lägre. Störst betydelse har skatter på varor och tjänster i Mexiko (53,1 procent) och på Island (45 procent). Av skatterna på varor och tjänster svarar momsen för störst andel av skatteinkomsterna i Ungern och på Island (ca 30 procent) och punktskatterna i Mexiko (drygt 30 procent).

15.5 Tabell

Skatteinkomster 2000 enligt OECD-klassificering, andel av totala skatteinkomster, procent

Tax revenue 2000 according to OECD-classification, share of total tax revenue, percent

	Inkomster och vinster			Sociala avgifter			Särskilda löne-skatte	Egendom	Varor och tjänster			Övrigt	
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets-givare			Totalt	Moms m.m	Punkt-skatter		
	Income and profits			Social security contributions					Payroll and workforce	Property	Goods and services		Excise duties
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consumption			
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000	
Australien (Australia)	57,3	36,7	20,6	-	-	-	6,2	8,9	27,5	12,3	14,0	-	
Belgien (Belgium)	39,2	31,0	8,1	30,9	9,7	18,6	-	3,3	25,4	16,3	7,1	-	
Danmark (Denmark)	58,9	52,6	4,9	4,6	3,9	0,7	0,4	3,3	32,5	19,6	11,3	0,0	
Finland (Finland)	42,6	30,8	11,8	25,6	4,7	18,8	-	2,5	29,1	18,0	10,4	0,0	
Frankrike (France)	25,0	18,0	7,0	36,1	8,9	25	2,3	6,8	25,8	16,9	8,2	3,7	
Grekland (Greece)	26,4	13,5	11,6	30,9	16,4	13,7	0,5	5,1	36,7	22,7	11,7	0,0	
Irland (Ireland)	42,9	30,8	12,1	13,6	4,2	8,6	0,0	5,6	37,2	21,5	14,1	-	
Island (Iceland)	40,0	34,4	3,3	7,8	0,2	7,5	-	7,1	45,0	29,4	12,4	0,2	
Italien (Italy)	33,2	25,7	7,5	28,5	5,4	19,8	0,0	4,3	28,4	15,8	10,0	5,3	
Japan (Japan)	34,1	20,6	13,5	36,5	14,2	18,6	-	10,3	18,9	8,9	7,8	0,3	
Kanada (Canada)	49,0	36,8	11,1	14,3	5,7	8,2	2,1	9,7	24,4	14,4	8,5	0,6	
Korea (Korea)	28,8	14,6	14,1	16,7	9,3	7,5	0,2	12,4	38,3	17,0	19,7	3,6	
Luxemburg (Luxembourg)	36,1	18,3	17,7	25,6	11,3	11,4	-	10,6	27,3	14,3	12,6	0,1	
Mexiko (Mexico)	27,3	-	-	16,4	-	-	1,1	1,4	53,1	18,7	33,4	0,7	
Nederländerna (Netherlands)	25,0	14,9	10,1	38,9	19,5	11,4	-	5,4	29,0	17,3	8,8	0,7	
Nya Zeeland (New Zealand)	59,2	42,7	11,7	-	-	-	0,9	5,4	34,5	24,7	7,5	0,0	
Norge (Norway)	40,7	25,6	15,2	22,5	7,7	13,3	-	2,4	34,4	19,7	13,3	0,0	
Polen (Poland)	30,1	30,1	6,9	29,4	-	29,4	0,6	3,3	36,6	22,2	14,2	0,0	
Portugal (Portugal)	30,0	17,5	12,2	25,7	9,5	14,7	-	3,2	39,9	24,2	15,2	0,7	
Schweiz (Switzerland)	38,5	30,6	7,9	33,6	11,0	10,8	-	8,1	19,7	11,5	7,0	-	
Slovakien (Slovak Republic)	21,3	10,0	8,3	41,2	7,7	24,2	-	1,6	35,9	22,3	13,4	0,0	
Spanien (Spain)	27,9	18,7	8,6	35,1	5,5	24,3	-	6,4	29,8	17,6	9,8	0,3	
Storbritannien (UK)	39,0	29,2	9,8	16,4	6,7	9,4	-	11,9	32,3	18,4	12,4	0,0	
Sverige (Sweden)	43,2	35,6	7,5	28,1	5,5	22,0	4,3	3,4	20,7	13,4	6,7	0,1	
Tjeckien (Czech Republic)	22,5	12,7	9,8	43,8	9,9	28,3	0,0	1,3	32,0	19,4	11,0	0,3	
Turkiet (Turkey)	28,5	21,4	7,0	16,9	6,5	8,7	-	3,1	40,7	23,3	16,0	10,8	
Tyskland (Germany)	30,1	25,3	4,8	39,0	17,2	19,2	-	2,3	28,1	18,4	8,8	0,0	
Ungern (Hungary)	24,3	18,6	5,7	29,3	5,4	23,6	3,6	1,7	40,5	26,1	13,8	0,6	
USA	50,9	42,4	8,5	23,3	10,2	11,9	-	10,1	15,7	7,5	6,3	-	
Österrike (Austria)	28,4	22,1	4,7	34,2	14,0	16,4	6,2	1,3	28,4	19,0	7,7	1,2	
EU 15	34,3	25,5	8,6	27,9	7,8	17,1	1,0	4,4	31,3	19,2	10,9	0,9	
OECD	34,1	24,2	8,7	24,9	7,7	14,3	0,7	5,1	30,7	18,0	11,3	1,0	

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda.

Källa: OCED (2002), Revenue Statistics 1965/2001

De olika skatternas andel av BNP

I 15.6 Tabell redovisas de olika skatternas andel av BNP i OECD-länderna år 2000. Sverige som har den högsta skattekvoten ligger över genomsnittet för de flesta skatterna och särskilt när det gäller skatt på

inkomster och vinster. Andelen skatt på egendom av BNP ligger i Sverige på snittet för OECD och något under snittet för EU. Andelarna skatt på varor och tjänster och övriga skatter ligger för Sverige något under både EU och OECD-genomsnittet.

15.6 Tabell
Skatteinkomst 2000 enligt OECD-klassificering, andel av BNP, procent
Tax revenue 2000 according to OECD-classification, share of GDP, percent

	Inkomster och vinster			Sociala avgifter			Särskilda löne-skatte	Egendom	Varor och tjänster			Övrigt
	Totalt	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt	Anställda	Arbets-givare			Totalt	Moms m.m	Punkt-skatter	
	Income and profits			Social security contributions					Goods and services			
	Total	Personal income	Corporate income	Total	Employees'	Employer's			Total	General consump-tion	Excise duties	
	1000	1100	1200	2000	2100	2200	3000	4000	5000	5110	5120	6000
Australien (<i>Australia</i>)	18,0	11,6	6,5	-	-	-	2,0	2,8	8,7	3,9	4,4	-
Belgien (<i>Belgium</i>)	17,9	14,1	3,7	14,1	4,4	8,5	-	1,5	11,6	7,4	3,2	-
Danmark (<i>Denmark</i>)	28,7	25,7	2,4	2,2	1,9	0,3	0,2	1,6	15,9	9,5	5,5	0,0
Finland (<i>Finland</i>)	20,0	14,4	5,5	12,0	2,2	8,8	-	1,2	13,7	8,5	4,9	0,0
Frankrike (<i>France</i>)	11,3	8,2	3,2	16,4	4,0	11,3	1,1	3,1	11,7	7,7	3,7	1,7
Grekland (<i>Greece</i>)	10,5	5,1	4,4	11,4	6,2	5,2	0,2	1,9	13,6	8,6	4,4	0,0
Irland (<i>Ireland</i>)	13,3	9,6	3,8	4,2	1,3	2,7	0,0	1,8	11,6	6,7	4,4	-
Island (<i>Iceland</i>)	14,9	12,8	1,2	2,9	0,1	2,8	-	2,6	16,8	11,0	4,6	0,1
Italien (<i>Italy</i>)	13,9	10,8	3,2	11,9	2,2	8,3	0,0	1,8	11,9	6,6	4,2	2,2
Japan (<i>Japan</i>)	9,2	5,6	3,6	9,9	3,8	5,0	-	2,8	5,1	2,4	2,1	0,1
Kanada (<i>Canada</i>)	17,5	13,2	4,0	5,1	2,0	2,9	0,7	3,5	8,7	5,2	3,0	0,2
Korea (<i>Korea</i>)	7,5	3,8	3,7	4,4	2,4	1,9	0,0	3,2	10,0	4,4	5,1	0,9
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	15,0	7,6	7,4	10,7	4,7	4,8	-	4,4	11,4	6,0	5,3	0,1
Mexiko (<i>Mexico</i>)	5,0	-	-	3,0	-	-	0,2	0,3	9,8	3,5	6,2	0,1
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	10,4	6,2	4,2	16,1	8,1	4,7	-	2,2	12,0	7,2	3,7	0,3
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	20,8	15,0	4,1	-	-	-	0,3	1,9	12,1	87,0	2,6	0,0
Norge (<i>Norway</i>)	16,4	10,3	6,1	9,0	3,1	5,4	-	0,9	13,9	8,0	5,3	0,0
Polen (<i>Poland</i>)	10,2	7,9	2,4	10,0	-	10,0	0,2	1,1	12,5	7,6	4,8	0,0
Portugal (<i>Portugal</i>)	10,3	6,0	4,2	8,8	3,3	5,1	-	1,1	13,8	8,3	5,2	0,2
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	13,8	10,9	2,8	12,0	3,9	3,9	-	2,9	7,0	4,1	2,5	-
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	7,6	3,6	3,0	14,7	2,8	8,6	-	0,6	12,8	8,0	4,8	0,0
Spanien (<i>Spain</i>)	9,8	6,6	3,0	12,4	1,9	8,6	-	2,3	10,5	6,2	3,4	0,1
Storbritannien (<i>UK</i>)	14,6	10,9	3,7	6,1	2,5	3,5	-	4,4	12,1	6,9	4,6	0,0
Sverige (<i>Sweden</i>)	23,4	19,3	4,1	15,2	3,0	11,9	2,3	1,9	11,2	7,2	3,6	0,0
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	8,9	5,0	3,9	17,3	3,9	11,2	0,0	0,5	12,6	7,4	4,3	0,1
Turkiet (<i>Turkey</i>)	9,5	7,2	2,3	5,6	2,2	2,9	-	1,0	13,6	7,8	5,4	3,6
Tyskland (<i>Germany</i>)	11,4	9,6	1,8	14,8	6,5	7,3	-	0,9	10,6	7,0	3,3	0,0
Ungern (<i>Hungary</i>)	9,5	7,3	2,2	11,5	2,1	9,2	1,4	0,7	15,8	10,2	5,4	0,2
USA	15,1	12,6	2,5	6,9	3,0	3,5	-	3,0	4,7	2,2	1,9	-
Österrike (<i>Austria</i>)	12,4	9,6	2,1	14,9	6,1	7,2	2,7	0,6	12,4	8,3	3,4	0,5
EU 15	14,9	10,9	3,8	11,4	3,9	6,5	0,4	2,0	12,3	7,5	4,2	0,3
OECD	13,6	10,0	3,6	9,5	3,0	5,7	0,4	1,9	11,6	6,9	4,2	0,4

Anm: Medelvärdena för EU och OECD är ovägda

Källa: OECD (2002), Revenue Statistics 1965/2001.

15.3.3 Nedbrytning av skattekvoten

Inledning

För att studera skattestrukturen i olika länder behöver vi som redan nämnts klassificera skatterna på lämpligt sätt. I tabellerna 15.7-15.9 är skattekvoterna beräknade efter det nya europeiska räkenskapssystemet (ESA 95).

Indelning enligt nationalräkenskaperna

Den vanligaste indelningen är den som förekommer i nationalräkenskaperna, där skatterna delas in i direkta och indirekta skatter (se kapitel 1) samt socialförsäkringsavgifter. Utgångspunkten för klassificeringen av skatterna enligt denna indelning är om den som är skattskyldig kan övervältra skatten på någon annan, t.ex. genom att ta ut högre priser. I enlighet med denna tanke har skatter på inkomst och förmögenhet ansetts vara direkta medan mervärdesskatt och punktskatter räknas som indirekta. Modern ekonomisk teori visar dock att även inkomstskatten kan i olika utsträckning och under olika omständigheter övervältras, och det är i princip omöjligt att dra någon principiell skiljelinje

mellan direkta och indirekta skatter.

I grova drag svarar direkta skatter, indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter för omkring var sin tredjedel av den totala beskattningen i EU. Likheterna mellan EU-ländernas skattesystem är större vad gäller indirekta skatter än direkta skatter. Sett i ett längre tidsperspektiv har de direkta skatterna ökat sin andel och de indirekta skatterna minskat sin andel. Minskningen i den indirekta beskattningen hänför sig till punktskatterna med undantag av energi- och miljörelaterade skatter.

I 15.7 Tabell har vi gått ett steg längre i indelningen av skatterna enligt nationalräkenskaperna. De indirekta skatterna ligger på en något högre nivå i Sverige än i EU totalt. De direkta skatterna är betydligt högre medan socialavgifterna ligger på ungefär samma nivå i Sverige som EU-genomsnittet. I Sverige tar vi dock relativt sett ut mindre i allmänna egenavgifter och mera i arbetsgivaravgifter jämfört med flertalet övriga EU-länder. Fysiska personers direkta skatter 2001 uppgick till 17,6 procent av BNP i Sverige jämfört med drygt 10 procent i genomsnitt i EU.

15.7 Tabell

Indelning av skatterna enligt nationalräkenskaperna, Sverige och EU år 2001, procent av BNP

Taxes classified according to national accounts, Sweden and the EU 2001, percent of GDP

	Sverige	EU 15
Indirekta skatter (Indirect taxes)	16,9	14,0
Mervärdesskatt (VAT)	9,0	7,0
Punktskatter (Excise duties)	3,2	2,5
Övrigt (Other)	4,7	4,5
Direkta skatter (Direct taxes)	22,3	14,0
Fysiska personer (Individuals)	17,6	10,1
Juridiska personer (Legal entities)	3,7	2,6
Övrigt (Other)	1,0	1,3
Socialavgifter (Social security contributions)	14,9	13,1
Arbetsgivaravgifter (Employer's contributions)	11,6	7,4
Allmänna egenavgifter (General social security contributions)	3,0	4,2
Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self employed)	0,3	1,5
Totalt (Total)	54,1	41,2

Källa: Eurostat (2003), Structures of the taxation system in the European Union 1995-2001

Indelning efter ekonomisk funktion

En alternativ indelning av skatterna, som används i kapitelindelningen av denna årsbok, är efter ekonomisk funktion. Då är istället utgångspunkten vad som beskattas (skattebaserna), t.ex. arbete, kapital och konsumtion. Skatt på arbete delas i sin tur upp på inkomstskatt på arbete och sociala avgifter. Skatt på kapital avser innehav, överlåtelse och avkastning av olika kapitalformer, som fast och lös egendom, värdepapper m m. Med konsumtionsskatter avses alla skatter som tas ut på transaktioner mellan slutliga användare och producenter eller säljare. Skattebasen är i det fallet oftast en kvantitet av en vara eller tjänst.

Av produktionsfaktorerna är arbete den viktigaste skattebasen i alla EU-länder, följt av konsumtion och övriga skattebaser, däribland kapital. Den långsiktiga trenden är att konsumtionsskatterna (de indirekta skatterna) har minskat sin andel av den totala beskattningen. Den största skillnaden i skattestruktur mellan Sverige och EU ligger i beskattningen av arbete. I Sverige svarar skatt på anställdas arbete för drygt en tredjedel av BNP, vilket är mer än tio procentenheter högre än EU-genomsnittet. En del av skillnaden beror som redan nämnts på förekomsten av skattepliktiga förmåner i Sverige.

15.8 Tabell Indelning av skatterna efter ekonomisk funktion, Sverige och EU år 2001, procent av BNP Taxes classified by economic function, Sweden and EU 2001, percent of GDP

	Sverige	EU 15
Arbete (<i>Labour</i>)	33,1	20,7
Anställda (<i>Employees</i>)	14,8	11,0
Arbetsgivare (<i>Employers</i>)	14,4	8,0
Egenföretagare (<i>Self-employed</i>)	3,9	1,7
Konsumtion (<i>Consumption</i>)	12,8	11,6
Kapital (<i>Capital</i>)	8,2	8,8
Totalt (Total)	54,1	41,1
därav miljö (<i>environment</i>)	2,9	2,7

Källa: Eurostat (2003), Structures of the taxation system in the European Union 1995-2001

Indelning efter mottagare

Slutligen kan skattestrukturen studeras efter mottagare av skatterna, som central och regional/lokal samhällsnivå, socialförsäkringssektorn och EU. Indelningen speglar inte nödvändigtvis vilken makt eller inflytande som respektive nivå har. I länder där t.ex. den regionala/lokala

nivån inte har egna skatteinkomster, kan kommunerna eller deras motsvarigheter i andra länder istället vara garanterade statsbidrag.

Den centrala nivån, dvs. staten, erhåller största delen av skatteintäkterna i alla medlemsländerna men skillnaderna är stora vad gäller typ av skatt som tillfaller respektive nivå. I allmänhet är konsumtionsskatterna den största inkomstkällan för staten. I Sverige, Danmark och Finland erhåller den regionala/lokala nivån (i Sverige landsting och kommuner) en betydligt större del av skatteintäkterna än i resten av EU. Detta beror naturligtvis på den kommunala inkomstskatten, som exempelvis i Sverige svarar för drygt 90 procent av inkomstskatten för fysiska personer. I övriga EU-länder härrör de kommunala skatteinkomsterna huvudsakligen från fastighetsskatt.

15.9 Tabell Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, Sverige och EU år 2001, procent av BNP Taxes broken down by receiving administrative level, Sweden and EU 2001, percent of GDP

	Sverige	EU 15
Stat (<i>Central government</i>)	31,6	21,5
Delstat (<i>State government</i>)	-	2,6
Kommuner (<i>Local government</i>)	15,9	3,9
Socialförsäkringssektorn (<i>Social security funds</i>)	6,0	12,4
EU (<i>EC institutions</i>)	0,6	0,6
Totalt (Total)	54,1	41,0

Källa: Eurostat (2003), Structures of the taxation system in the European Union 1995-2001

I 15.10 Tabell nedan redovisas indelning av skatter efter mottagare som andel av totala skatteinkomsterna för OECD-länderna 2000. Tabellen är uppdelad i två grupper; federala länder och icke federala länder (som Sverige tillhör). I vissa länder, som Nya Zeeland, Irland, Australien och Mexiko, är staten mottagare av nästan alla skatter. Staten tar emot en majoritet av skatterna i ca två tredjedelar av länderna. I Sverige är statens andel ca 60 procent. Den kommunala sektorn som mottagare är störst i Danmark och i Sverige (drygt 30 procent) men även i Japan (ca 26 procent). Socialförsäkringssektorn tar emot störst andel av skatterna i Frankrike, Tjeckien och Slovakien (drygt 40 procent). Motsvarande andel i Sverige är ca 11 procent.

15.10 Tabell

Indelning av skatterna efter mottagare i form av administrativ nivå, OECD-länderna 2000, procent av totala skatteinkomster

Taxes broken down by receiving administrative level, OECD countries 2000, percent of total taxes

	Statlig Federal or Central government	Delstatlig State government	Kommunal Local government	Socialför- säkringssektorn Social Security Funds
Federala länder Federal countries				
Australien (<i>Australia</i>)	83,0	13,9	3,0	-
Belgien (<i>Belgium</i>)	37,1	22,5	4,6	35,4
Kanada (<i>Canada</i>)	41,8	35,7	8,1	14,3
Mexiko (<i>Mexico</i>)	80,8	2,0	0,8	16,4
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	32,4	20,0	14,0	33,6
Tyskland (<i>Germany</i>)	30,7	22,4	7,4	39,0
USA	46,3	18,8	11,5	23,3
Österrike (<i>Austria</i>)	52,6	9,3	10,0	27,7
Ovägt medelvärde (<i>Unweighted average</i>)	50,6	18,1	7,5	23,6
Ej federala länder Unitary countries				
Danmark (<i>Denmark</i>)	62,2	-	32,8	4,6
Finland (<i>Finland</i>)	55,2	-	21,1	23,5
Frankrike (<i>France</i>)	42,3	-	9,6	46,7
Grekland (<i>Greece</i>)	69,9	-	1,0	28,6
Irland (<i>Ireland</i>)	86,0	-	1,8	11,5
Island (<i>Iceland</i>)	77,6	-	22,4	-
Italien (<i>Italy</i>)	59,8	-	11,4	28,5
Japan (<i>Japan</i>)	37,9	-	25,6	38,4
Korea (<i>Korea</i>)	68,2	-	15,1	16,7
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	68,0	-	5,8	24,8
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	56,6	-	3,3	38,9
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	94,2	-	5,8	-
Norge (<i>Norway</i>)	62,3	-	16,3	21,4
Polen (<i>Poland</i>)	55,7	-	16,2	28,1
Portugal (<i>Portugal</i>)	66,0	-	6,7	26,8
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	54,8	-	4,0	41,2
Spanien (<i>Spain</i>)	47,9	-	16,8	34,8
Storbritannien (<i>UK</i>)	77,8	-	4,0	16,4
Sverige (<i>Sweden</i>)	58,4	-	29,5	11,1
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	43,8	-	12,4	43,8
Turkiet (<i>Turkey</i>)	70,1	-	13,0	16,9
Ungern (<i>Hungary</i>)	64,5	-	5,2	30,3
Ovägt medelvärde (<i>Unweighted average</i>)	62,7	-	12,7	24,2

Källa: OCED (2002), Revenue Statistics 1965-2001.

15.4 Skatt på arbete

15.4.1 Olika definitioner och regelsystem

Som nämndes inledningsvis i detta kapitel är internationella jämförelser avseende skatter och avgifter svåra att göra på grund av att det kan föreligga skillnader mellan länderna i definitionerna av dessa begrepp. Än svårare är det att göra jämförelser avseende skattesatser och skatteuttag per individ eftersom regelsystemen varierar kraftigt mellan olika länder.

15.4.2 Jämförelser av disponibel inkomst mer neutrala

Istället för att göra direkta jämförelser avseende skattesatser, som måste kompletteras med beskrivningar av hur skatteunderlaget beräknas, kan andra jämförelser göras. Ett sätt att göra internationella jämförelser, som är mer neutrala i förhållande till hur skatte- och bidragssystemen är uppbyggda, är att mäta den procentuella disponibla inkomsten. I 15.11 Tabell redovisas den disponibla inkomsten 2001 i förhållande till lönen för en genomsnittlig industriarbetare i OECD-länderna. Med disponibel inkomst avses här bruttolönen minus inkomstskatt plus transfereringar i procent av bruttolönen.

Lite kvar av lönen i Sverige

Jämfört med kollegor i andra OECD-länder får en svensk industriarbetare med genomsnittlig lön förhållandevis lite kvar av lönen när man dragit från skatten och sociala avgifter samt lagt till transfereringar. I Sverige får ensamstående behålla 69,6 procent av lönen. Den disponibla inkomsten för ensamstående är lägre i Belgien, Danmark, Finland, Polen och Tyskland. Störst andel av sin lön får en ensamstående kvar i Korea och Mexiko. Vid högre inkomster (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) är den disponibla inkomsten lägre i Belgien, Danmark, Finland, Tyskland och Ungern än i Sverige, där ensamstående får behålla 63,8 procent av bruttolönen.

En svensk familj med två barn där endast en förälder yrkesarbetar får behålla 79 procent av bruttolönen. Det är mindre än i de flesta andra OECD länder. Den disponibla inkomsten är lägre i Belgien, Danmark, Finland, Polen och Turkiet. I familjer med två förvärvsarbetande (och där den sammanlagda lönen uppgår till 167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) ser situationen likartad ut. I Sverige får en sådan familj behålla 76,2 procent av bruttolönen. En familj med två barn där endast en förälder yrkesarbetar har i Irland, på Island och i Luxemburg, på grund av transfereringar, en disponibel inkomst som är högre än lönen.

15.11 Tabell

Disponibel inkomst 2001, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, procent av bruttolönen

Disposable income 2001, by wage level as percentage of the average wage for a production worker, percent of gross pay

	Ensamstående		Gift, 2 barn	
	Single 100%	167%	Married, 2 children 100+0%	100+67%
Australien (<i>Australia</i>)	76,4	68,0	85,3	80,8
Belgien (<i>Belgium</i>)	58,6	51,6	78,4	67,0
Danmark (<i>Denmark</i>)	56,9	49,0	69,5	62,0
Finland (<i>Finland</i>)	68,3	61,0	76,8	75,9
Frankrike (<i>France</i>)	73,5	69,7	85,8	81,5
Grekland (<i>Greece</i>)	83,5	76,5	83,0	83,4
Irland (<i>Ireland</i>)	83,6	72,7	100,8	91,3
Island (<i>Iceland</i>)	78,0	72,6	103,2	85,3
Italien (<i>Italy</i>)	71,9	66,6	87,8	77,4
Japan (<i>Japan</i>)	83,8	80,6	88,1	85,6
Kanada (<i>Canada</i>)	74,3	71,3	84,9	77,9
Korea (<i>Korea</i>)	91,3	86,6	91,9	92,0
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	77,9	69,4	103,6	94,2
Mexiko (<i>Mexico</i>)	96,4	88,7	96,4	99,0
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	71,3	64,9	82,8	76,0
Norge (<i>Norway</i>)	71,2	63,8	82,1	77,4
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	80,0	74,3	81,8	80,5
Polen (<i>Poland</i>)	69,0	67,7	75,0	69,6
Portugal (<i>Portugal</i>)	83,5	76,8	94,8	90,3
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	78,5	73,8	91,4	85,2
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	80,7	76,2	96,9	88,3
Spanien (<i>Spain</i>)	80,8	75,8	89,6	86,2
Storbritannien (<i>UK</i>)	76,7	73,9	89,2	84,2
Sverige (<i>Sweden</i>)	69,6	63,8	79,0	76,2
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	76,3	73,2	96,3	81,9
Turkiet (<i>Turkey</i>)	70,0	67,7	70,0	70,6
Tyskland (<i>Germany</i>)	58,8	52,2	83,4	68,7
Ungern (<i>Hungary</i>)	70,9	59,7	92,2	85,9
USA	75,7	69,7	88,7	80,7
Österrike (<i>Austria</i>)	71,4	64,6	91,0	84,7

Anm: För ensamstående: 100% gäller en normalinkomsttagare och 167% en höginkomsttagare. För gifta med barn: 100+0% betyder att en av föräldrarna arbetar heltid medan den andra är hemma och 100+67% betyder att familjen har två inkomsttagare varav en arbetar deltid.

Källa: OECD (2002), Taxing Wages 2001-2002, 2001 Edition, Table 4

15.4.3 Höga marginalskatter för höginkomsttagare

Marginalskatternas storlek och deras betydelse är ett ofta återkommande diskussionsämne. I 15.12 Tabell redovisas marginalskatterna (inklusive sociala avgifter) för anställda i OECD-länderna 2001. Marginalskatten för en genomsnittlig industriarbetare ligger mellan 12,3 och 62,9 procent i OECD-

länderna. Sverige ligger på en genomsnittlig nivå (32,9 procent). Marginalskatterna är över 50 procent för en genomsnittlig industriarbetarlön i Belgien, Tyskland och Danmark.

Den högsta marginalskatten i Sverige är bland de högsta och inträder vid en lägre inkomstnivå än i de flesta andra länder. Marginalskatten för inkomstläget 167 procent av genomsnittslönen för en industri-

arbetare var 50,5 procent i Sverige 2001. Fyra länder låg högre: Belgien, Danmark, Nederländerna och Finland.

Beskattningsmetoden för familjer, sam- eller särbeskattning, varierar i olika länder. Sverige tillämpar särbeskattning och därför är marginalskatten på samma nivå för ensamstående som för familjer med en inkomstagare. I drygt hälften av länderna är marginalskatten lägre för gifta med barn än ensamstående vid samma inkomstnivåer

(totalt för familjen.) När man kommer upp i högre inkomstnivåer och två inkomstagare (167 procent av en genomsnittlig industriarbetarlön) har nästan alla länder lägre marginalskatter för familjer än för ensamstående med samma inkomstnivå. Undantagen är Kanada och Storbritannien. Marginalskatterna för en familj med en genomsnittlig industriarbetarlön ligger för Sveriges del i mitten bland OECD-länderna.

15.12 Tabell

Marginalskatt, olika lönenivåer i procent av genomsnittslönen för en industriarbetare, 2001, procent

Marginal tax rates, by wage levels as percentage of the average wage for a production worker, 2001, percent

	Ensamstående			Gift, 2 barn		
	Single 67%	100%	167%	Married, 2 children 100+0%	100+33%	100+67%
Australien (<i>Australia</i>)	31,5	31,5	48,5	31,5	31,5	31,5
Belgien (<i>Belgium</i>)	55,4	54,8	59,7	50,7	55,1	55,1
Danmark (<i>Denmark</i>)	49,1	62,9	62,9	57,4	62,9	62,9
Finland (<i>Finland</i>)	40,0	45,7	51,4	45,7	45,7	45,7
Frankrike (<i>France</i>)	31,9	32,9	36,0	20,9	20,9	29,5
Grekland (<i>Greece</i>)	15,9	28,5	41,1	28,5	28,5	28,5
Irland (<i>Ireland</i>)	24,0	26,0	44,6	26,0	26,0	26,0
Island (<i>Iceland</i>)	35,5	35,5	35,5	42,8	42,8	42,8
Italien (<i>Italy</i>)	31,8	39,1	45,4	39,1	39,1	39,1
Japan (<i>Japan</i>)	17,4	21,6	30,8	18,6	18,6	18,6
Kanada (<i>Canada</i>)	29,2	38,1	38,9	43,1	43,1	43,1
Korea (<i>Korea</i>)	9,4	12,3	23,6	12,3	11,1	12,3
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	26,4	37,1	46,1	14,0	14,0	30,0
Mexiko (<i>Mexico</i>)	8,9	15,7	27,2	15,7	15,7	15,7
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	45,0	44,9	52,0	44,9	44,9	44,9
Norge (<i>Norway</i>)	35,8	35,8	49,3	35,8	35,8	35,8
Nya Zeeland (<i>New Zealand</i>)	21,0	33,0	39,0	33,0	33,0	33,0
Polen (<i>Poland</i>)	34,2	34,2	34,2	34,2	34,2	34,2
Portugal (<i>Portugal</i>)	23,0	25,0	35,0	23,0	23,0	23,0
Schweiz (<i>Switzerland</i>)	23,9	30,2	34,4	23,5	28,3	29,1
Slovakien (<i>Slovak Republic</i>)	21,5	30,2	37,2	21,5	21,5	21,5
Spanien (<i>Spain</i>)	33,0	29,0	33,0	23,0	29,0	29,0
Storbritannien (<i>UK</i>)	32,0	32,0	22,0	32,0	32,0	32,0
Sverige (<i>Sweden</i>)	36,0	32,9	50,5	32,9	32,9	32,9
Tjeckien (<i>Czech Republic</i>)	25,6	30,0	34,4	42,9	42,9	25,6
Turkiet (<i>Turkey</i>)	32,6	32,6	36,8	32,6	32,6	32,6
Tyskland (<i>Germany</i>)	50,7	57,2	49,6	50,2	50,5	53,8
Ungern (<i>Hungary</i>)	40,5	40,5	50,5	40,5	40,5	40,5
USA	29,3	29,3	41,3	50,3	29,3	29,3
Österrike (<i>Austria</i>)	36,8	42,6	49,8	42,6	42,6	42,6

Anm: För gifta: 100% gäller en inkomstagare, 133 och 167% gäller två inkomstagare i familjen.

Källa: OECD, Taxing Wages 2001-2002, 2002 Edition, Table 6

15.5 Skatt på kapital

15.5.1 Rörliga skattebaser

Skattebaserna i kapitalbeskattningen (med undantag för fastighetsbeskattningen) är rörliga. Detta sätter gränser för hur hög kapitalbeskattningen kan vara i ett land utan att kapitalet flyttar utomlands. Samtidigt innebär kravet på likformig beskattning av kapital och arbete att skattesatserna för respektive produktionsfaktor bör ligga på ungefär samma nivå. I ett land som Sverige med hög beskattning av arbete innebär detta ett skattepolitiskt dilemma.

15.5.2 Internationella jämförelser är svåra att göra

Samma reservation som gjordes ovan beträffande skatt på arbete och internationella jämförelser gäller i lika hög grad, om inte högre, skatt på kapital. Vad som beskattas, olika fribelopp innan skatt börjar tas ut och olika regler för hur real eller nominell realisationsvinst beräknas gör att jämförelser är svåra att göra. Försök med harmonisering av beskattningen

Inom EU pågår för närvarande arbete med att försöka harmonisera beskattningen av den löpande inkomsten av kapital, bankräntor m.m. Många länder saknar helt och hållet beskattning av ränteinkomster och sett i det perspektivet kan den svenska skattesatsen på 30 procent sägas vara hög. Eftersom avdragsrätt föreligger för skuldräntor (vilket oftast inte är fallet i länder som saknar beskattning av inkomsträntor) ger dock den svenska beskattningen av räntor och utdelningar

ett underskott för staten (räntenettet var år 2001 minus 18,7 miljarder kronor).

När det gäller skatt på reavinster är den formella och även den faktiska skatten i allmänhet betydligt högre i Sverige än bland EU-länderna. I Sverige sker beskattning av nominellt beräknade reavinster medan flera länder i EU korrigerar för inflationen eller beskattar inte reavinster. I flera länder minskar också skatten med hänsyn till innehavstid.

Förmögenhets- och fastighetsbeskattningen varierar stort både vad gäller förekomsten av skatt överhuvudtaget och miniminivåer och beräkningssätt. Förmögenhetsskatt kan tyckas vara ett bra sätt att hantera stora orättvisor i förmögenhetsinnehav, men endast ett fåtal OECD-länder hade förmögenhetsskatt år 2003: Finland, Frankrike, Island, Luxemburg, Norge, Schweiz, Spanien och Sverige. För inte så länge sedan avskaffades förmögenhetsskatten i Tyskland som stridande mot konstitutionen eftersom tillämpningen av skatten på olika förmögenhetslag ansågs vara för ojämn.

15.5.3 Sänkta skattesatser en trend inom företagsbeskattningen

Vad gäller företagsbeskattningen har flertalet industriländer sänkt skattesatserna och breddat skattebaserna under det senaste decenniet. Den ökade internationaliseringen och därmed den ökade konkurrensen om investeringar och företagens villkor har bidragit till denna utveckling. Särskilt påtaglig har skattesänkningarna varit i små länder, som t.ex. de nordiska.

15.13 Tabell

Skattesatser för företagens vinster (bolagsskatt), procent

Tax on corporate income, percent

	Procentsats Percent rate		Total skatt på utdelad vinst 2002 Total tax on delive- red profits 2002
	1 januari 2002 1 Jan 2002	1 januari 2003 1 Jan 2003	
Australien (Australia)	30	30	48,5*
Belgien (Belgium)	34	40	49,1
Danmark (Denmark)	30	30	60,1
Finland (Finland)	29	29	29,0
Frankrike (France)	34	34	66,1**
Grekland (Greece)	25/35	25/35	40,0**
Irland (Ireland)	16	13	51,3
Island (Iceland)	18	18	37,0
Italien (Italy)	40	38	44,9**
Japan (Japan)	42	42	70,4
Kanada (Canada)	39	37	57,9
Luxemburg (Luxembourg)	30	30	67*
Mexiko (Mexico)	35	34	35,0
Nederländerna (Netherlands)	29/35	29/35	54,2
Norge (Norway)	28	28	28,0
Nya Zeeland (New Zealand)	33	33	39,0
Polen (Poland)	28	27	44,0**
Portugal (Portugal)	33	33	46,4
Schweiz (Switzerland)	25	24	56,8
Slovakien (Slovak Republic)	25	25	39,7**
Spanien (Spain)	35	35	52,7
Storbritannien (UK)	30	30	47,5
Sverige (Sweden)	28	28	49,6
Sydkorea (South Korea)	30	30	48,1
Tjeckien (Czech Republic)	31	31	41,4**
Turkiet (Turkey)	33	33	65,0
Tyskland (Germany)	38	40	45,2
Ungern (Hungary)	18	18	55,7
USA	40	40	70,1
Österrike (Austria)	34	34	50,5

Anm: När flera skattesatser är angivna för ett land innebär det oftast att det är lägre skattesatser för mindre företag. Total skatt på utdelad vinst avser sammanlagd skatt på utdelad vinst i bolags- och ägarled som andel av bolagsvinst före alla skatter. Maximal marginalskatt har antagits i ägar leden för respektive land vilket överskattar Sveriges relativt förmånliga position om jämförelsen i stället skall avse en genomsnittlig ägare.

* 2001, **2000

Källa: KPMG (2003) Coporate Tax Rate Survey-January 2003 och OECD Tax Data Base 2002.

Dubbelbeskattning i Sverige

I flera länder är den formella skattesatsen för utdelningsinkomster högre än i Sverige, men lättnader av skilda slag medför att den effektiva skatten ändå ofta understiger motsvarande svensk skatt. Vad som främst påverkar den totala skattebelastningen är förekomsten av eventuell ”dubbelbeskattning”, dvs. utdelningarna beskattas först hos företagen och sedan hos aktieägarna. Den sammanlagda skattesatsen för utdelade bolagsinkomster i Sverige var 49,6 procent år 2002. Detta innebär att Sverige ligger på genomsnittet för OECD enligt uppgifterna

i 15.14 Tabell. Vid de bakomliggande beräkningarna har dock förutsatts att ägarna i respektive land har maximal marginalskatt.

Om jämförelsen i stället skulle förutsätta genomsnittlig marginalskatt skulle Sveriges relativa position försämrats. För länder med progressiv beskattning av utdelningsinkomster är den genomsnittliga marginalskatten lägre än den maximala. För att reducera den sammanlagda skattesatsen tar en del länder inte ut någon bolagsskatt på utdelningar. Alternativt medges ett avdrag hos aktieägaren för den skatt som företaget redan har betalt.

15.6 Skatt på varor och tjänster

15.6.1 Samarbete inom EU

Beträffande skatt på varor och tjänster har Sveriges medlemskap i EU inneburit vissa förändringar. Skattereglerna för mervärdesskatt har harmoniserats inom EU vilket innebär att mervärdesskattelagstiftningen i medlemsländerna måste överensstämma med det s.k. sjätte momsdirektivet och andra direktiv som antagits på EU nivå. Dessa direktiv ger endast begränsat utrymme för medlemsländerna att variera sina mervärdesskatteregler. Även punktskatterna är föremål för harmonisering, men arbetet har inte kommit lika långt som inom mervärdesskattelagstiftningen. EU har t.ex. fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

15.6.2 Momsen har stor betydelse för handeln inom EU

För EU:s inre marknad är förmodligen mervärdesskatten det skatteslag som har

störst betydelse. Skillnader i medlemsstaternas mervärdesskattesatser riskerar att snedvrída konkurrensen eller att leda till omläggning av handeln över gränserna. Hittills anses detta dock inte ha skett i någon större omfattning trots variationen i medlemsstaternas skattesatser (15.15 Tabell). Den nuvarande harmoniseringen av mervärdesskatten är det minimum som medlemsstaterna ansett nödvändig för att den inre marknaden överhuvudtaget ska fungera. På sikt är emellertid strävan att de nuvarande skillnaderna i mervärdesskattesatserna ska utjämnas.

Miniminivån för normalskattesatsen 15 procent

Miniminivån i EU för mervärdesskattesystemets standardskattesats eller normalskattesats är 15 procent, en nivå som för närvarande endast Luxemburg tillämpar. Det aritmetiska medelvärdet av normalskattesatserna uppgår till ca 19,3 procent.

15.14 Tabell

Mervärdesskattesatser på vissa varor och tjänster den 1 maj 2003, procent
VAT rates on certain goods and services in May 1, 2003, percent

	Normal skattesats Normal VAT rate	Skattesats på livsmedel VAT rates on food-stuffs	vatten water supplies	läkemedel pharmaceutical products	person-transporter passenger transport	böcker books	hotell hotel
Belgien (<i>Belgium</i>)	21	6/12/21	6	6/21	6/0/-	6/21	6/-
Danmark (<i>Denmark</i>)	25	25	25	25	-/0	25	25
Finland (<i>Finland</i>)	22	17	22	8	8	8	8
Frankrike (<i>France</i>)	19,6	5,5/19,6	5,5	5,5/19,6	5,5	5,5/19,6	5,5
Grekland (<i>Greece</i>)	18	8	8	8/18	8	4	8
Irland (<i>Ireland</i>)	21	0/4,3/13,5	21/-	0	-	0	13,5
Italien (<i>Italy</i>)	20	4/10	10	10/20	-/10	4/20	10
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	15	3	3	3/15	-/3	3	3
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	19	6	6	6/19	-/6/19	6	6
Portugal (<i>Portugal</i>)	19	5/12/19	5	5/19	5	5	5
Spanien (<i>Spain</i>)	16	4/7	7	4/16	7	4/16	7
Storbritannien (<i>Great Britain</i>)	17,5	0/17,5	0	0 /17,5	0	0	17,5
Sverige (<i>Sweden</i>)	25	12/25	25	25/0	6/0	6	12
Tyskland (<i>Germany</i>)	16	7/16	7	16	7/16	7	16
Österrike (<i>Austria</i>)	20	10	10	20	10	10	10

Anm: Där 0 eller - anges som skattesats är varan/tjänsten undantagen från skatteplikt. I 0-fallet får ingående skatt dras av.
Källa: European Commission, Vat Rates Applied in the Member States of the European Community, DOC/2908/2003 - EN.

Momsskattesatserna varierar kraftigt inom EU

Vid sidan av den normala nivån kan medlemsländerna tillämpa en eller två reducerade skattesatser, dock inte lägre än 5 procent på ett antal varor och tjänster. Dessa specificeras närmare i en särskild bilaga till gemenskapens mervärdesskattedirektiv och omfattar t.ex. livsmedel, läkemedel, persontransporter, böcker, tidningar, entrébiljetter till olika föreställningar, hotell och camping, hälsovård och socialpolitik. Tillämpningen av bilagan är frivillig, vilket har lett till att de reducerade skattesatserna varierar mellan 5 och 17 procent.

Det förekommer även en s.k. superreducerad skattesats i vissa länder under fem procent. Exempelvis Storbritannien tillämpar nollskattesats på ett flertal varor och tjänster, däribland livsmedel, barnkläder och böcker. Nollskattesatser finns angivna i lagstiftningen för respektive länder. Undantagna från skatteplikt i Sverige är b.l.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet (se kapitel 6).

I 15.15 Tabell redovisas de normala skattesatserna samt de reducerade skattesatserna för ett antal utvalda varor och tjänster för respektive land år 2003. Skattesatserna avser det procentuella pålägget på varor och tjänster. Sverige har tillsammans med Danmark den högsta normala mervärdesskattesatsen bland EU-länderna, 25 procent. Sverige tillämpar dock i högre grad än Danmark reducerade skattesatser. Förutom i de nordiska länderna ligger den normala skattesatsen bland EU-länderna i intervallet 15-21 procent.

Inom OECD-länderna utanför EU varierar de generella skattesatserna kraftigt. Island och Norge har höga skattesatser

(24,5 respektive 24 procent), Japan och Kanada tillämpar låga skattesatser (5 respektive 7 procent) och USA saknar helt generell mervärdesskatt. Australien införde en generell mervärdesskatt på 10 procent fr.o.m. 1 juli år 2000.

15.6.3 Vissa punktskatter har gemensamma EU-regler

EU:s punktskattesystem omfattar gemensamma regler för beskattning av mineraloljor (bränslen), alkohol och tobak. Ett medlemsland har rätt att införa punktskatter på andra varor. Däremot får införandet av en punktskatt inte medföra kontroller vid gränsen mot annat EU land eller att den fria rörligheten för varor begränsas.

Varierande skattesatser inom energibeskattningen

I 15.16 Tabell redovisas de totala skatterna på vissa bränslen i EU år 2003. En jämförelse mellan skattesatserna visar att det kan förekomma stora skillnader i såväl nivå på skattesatserna som omfattningen av energibeskattningen. För bensin är dock skillnaderna relativt små. Storbritannien tar ut högst punktskatt på bensin men har å andra sidan en mycket låg momsskattesats (fem procent). Grekland har de lägsta skattesatserna på bensin. Sverige ligger i mitten av listan men tillhör tillsammans med Danmark de länder som har högst moms (25 procent). Minimiskattesatsen för blyfri bensin år 2003 är 0,287 euro per liter (ca 2,60 kr). Punktskatterna på diesel för industriellt bruk och uppvärmning skiljer sig avsevärt mellan länderna. Sverige, Portugal och Österrike ligger högst för industri medan Italien, Sverige och Danmark ligger högst när det gäller värme. Belgien och Luxemburg har de lägsta skattesatserna på diesel för dessa ändamål.

15.15 Tabell

Punktskatter på bensen och diesel i EU-länderna, april 2003, euro per 1000 liter Excise duties on petrol and gas oil in the EU, April 2003, EURO per 1000 litres

	Bensin Blyad Leaded	Petrol Blyfri Unleaded	Diesel Drivmedel Propellant	Gas Oil Industri Industry	Värme Heating	Moms, % VAT, %
Belgien (<i>Belgium</i>)	552	494	290	19	5*	21
Danmark (<i>Denmark</i>)	626	539	368-406	281	282	25
Finland (<i>Finland</i>)	635-643	559-567	304-329	64	64	22
Frankrike (<i>France</i>)	637	586-637	389	55	55	19,6
Grekland (<i>Greece</i>)	337	296-316	245	245	123	18
Irland (<i>Ireland</i>)	512	401-506	327-379	47	47	21/12,5
Italien (<i>Italy</i>)	–	542	403	121	403	20
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	424	372	253-268	19	5*	15/12
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	704	616-631	323-337	47	47	19
Portugal (<i>Portugal</i>)	549	498	283	283	88	19/12
Spanien (<i>Spain</i>)	429	396-427	294	85	85	16
Storbritannien (<i>Great Britain</i>)	871	730-778	730-826	67	67	17,5/5
Sverige (<i>Sweden</i>)	593	349-520	349-410	318	318	25
Tyskland (<i>Germany</i>)	721	655-670	470-486	61	61	16
Österrike (<i>Austria</i>)	479	407	282	282	69	20
EU miniminivå (<i>Minimum excise duty EU</i>)	337	287	245	18	1	15

Anm: *De medlemsstater som den 1 januari 1991 inte tillämpade punktskatter på uppvärmningsolja får fortsätta med det förutsatt att de tar ut en avgift på 5 EURO/1000 liter (Artikel 5.3, Direktiv 92/82/EEC). Skattesatserna i tabellen avser normala skattesatser. Avvikelser av olika slag kan förekomma för olika delområden. T.ex. har man i Sverige en lägre skattesats (ca 56 euro per 1000 liter) på eldningsolja som används i industrin, för andra ändamål än som drivmedel.

Källa: European Commission, Excise Duty Tables

Sverige ligger högst när det gäller alkoholskatten

För spritdrycker är den lägsta normalskattesatsen år 2003 5,50 euro per liter ren alkohol. Det motsvarar cirka 50 kr, vilket kan jämföras med den svenska alkoholskatten på cirka 500 kr per liter. För vin är minimiskatten i EU 0 kr per liter. I 15.17 Tabell jämförs alkoholskatterna på sprit och vin i april 2003. För att beräkna den fullständiga skatten skall också mervärdesskatt påföras (se 15.15 Tabell). Sverige har den högsta skattesatsen på sprit inom EU tätt följd av Finland. När det gäller vin har Sverige lämnat första platsen och ligger nu på en tredjeplats efter Irland och Storbritannien. Hälften av EU-länderna har ingen skatt på vin alls. Från och med den 1 januari 2003 får man för privat bruk ta in 5 liter sprit, 6 liter starkvin, 52 liter vin och 62 liter starköl från annat EU-land till Sverige utan att betala svensk punktskatt.

15.16 Tabell

Alkoholskatter på vin och sprit i EU-länderna, april 2003, euro per liter Excise duties on still wine and ethyl alcohol in EU, April 2003, EURO per litre

	Vin Wine	Sprit Ethyl alcohol
Belgien (<i>Belgium</i>)	0,47	16,61
Danmark (<i>Denmark</i>)	0,95-1,42	37,03
Finland (<i>Finland</i>)	2,35	50,46
Frankrike (<i>France</i>)	0,03	14,50
Grekland (<i>Greece</i>)	0	9,08
Irland (<i>Ireland</i>)	2,73	39,25
Italien (<i>Italy</i>)	0	6,45
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	0	10,41
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	0,59	17,75
Portugal (<i>Portugal</i>)	0	8,81
Spanien (<i>Spain</i>)	0	7,40
Storbritannien (<i>Great Britain</i>)	2,53	31,16
Sverige (<i>Sweden</i>)	2,42	55,05
Tyskland (<i>Germany</i>)	0	13,03
Österrike (<i>Austria</i>)	0	10,00
EU miniminivå (<i>Minimum excise duty EU</i>)	0	5,50

Källa: European Commission, Excise Duty Tables.

Sverige ligger under miniminivån för tobaksskatt

I alla EU-länder består tobaksskatten av två delar, en styckeskatt per cigarett eller annan tobaksvara och en värderelaterad skatt som uppgår till en viss procent av detaljhandelspriset (15.18 Tabell). Därtill kommer mervärdesskatten. När det gäller tobaksskatten, låg Sverige före sänkningen den 1 augusti 1998 på ungefär samma nivå som flertalet övriga EU-länder. Det innebär en skattesats i intervallet 56 till 65 procent av detaljhandelspriset. Efter sänkningen är skatten knappt 50 procent av detaljhandelspriset. Denna nivå är lägre än miniminivån på 57 procent och lägst i EU men cigarettpriset i Sverige är fortfarande högt. Bara Storbritannien och Irland har ett högre pris 2003. Lägst är cigarettpriset i Spanien. Att detaljhandelspriset på cigaretter i Sverige fortfarande är högt beror dels på priserna före skatt, dvs. tillverknings-

kostnader och handelsmarginaler, och dels på den höga mervärdesskatten.

Förslag till skatt på lågpriscigaretter

Under 2002 har EU-direktiven om strukturer och skattesatser i fråga om tobaksskatt ändrats. Ändringarna tar sikte på beskattning av lågpriscigaretter. I budgetpropositionen för 2003 föreslår regeringen att det med stöd av ändringarna i EU-direktiven ska införas en minimipunktskatt för lågpriscigaretter. Förslaget innebär att ett fast minimibelopp om 60 euro (ca 540 kronor) per 1000 cigaretter ska tas ut. Dessutom har i direktivet tillkommit en bestämmelse som kopleterar den nuvarande miniminivån om 57 procent. Denna säger att de medlemsstater som tar ut en punktskatt på minst 90 euro (ca 865 kronor) per 1000 cigaretter inte behöver uppfylla 57-procentskravet.

14.17 Tabell

Tobaksskatt i EU-länderna, april 2003 Excise duty, tobacco, April 2003

	Stycke- skatt, % Specific excise, %	Värde- skatt, % Ad valorem excise, %	Summa punktskatt, % Total excise, %	Summa skatt inkl moms, % Total tax, VAT incl, %	Pris per paket euro Price per packet EURO
Belgien (<i>Belgium</i>)	13,31	45,84	59,15	76,51	2,82
Danmark (<i>Denmark</i>)	40,45	21,22	61,67	81,67	4,04
Finland (<i>Finland</i>)	7,56	50,00	57,56	75,60	4,00
Frankrike (<i>France</i>)	3,80	55,19	58,99	75,38	3,90
Grekland (<i>Greece</i>)	3,64	53,86	57,50	72,75	2,35
Irland (<i>Ireland</i>)	49,95	18,46	68,41	85,76	5,00
Italien (<i>Italy</i>)	3,73	54,26	58,00	74,67	2,07
Luxemburg (<i>Luxembourg</i>)	11,42	46,84	58,26	68,98	2,08
Nederländerna (<i>Netherlands</i>)	37,63	20,51	58,14	74,10	2,83
Portugal (<i>Portugal</i>)	38,75	23,00	61,75	77,72	2,10
Spanien (<i>Spain</i>)	4,01	54,00	58,01	71,80	1,95
Storbritannien (<i>Great Britain</i>)	42,96	22,00	64,96	79,86	7,19
Sverige (<i>Sweden</i>)	10,67	39,20	49,87	69,87	4,12
Tyskland (<i>Germany</i>)	36,63	24,23	60,86	74,65	3,37
Österrike (<i>Austria</i>)	15,90	42,00	57,90	74,57	2,69

Källa: European Commission, Excise Duty Tables.

15.7 EU och skattepolitiken

15.7.1 Inledning

Intresset för jämförelser av skattesystemet i Sverige med andra länders skattesystem har ökat sedan Sverige blev medlem i EU år 1995. Ett skäl är strävandena inom EU att fördjupa det europeiska samarbetet och underlätta den gemensamma marknadens funktionssätt genom beslut inom olika samhällsområden. Skattepolitiken, som hittills

har betraktats som ett område där varje land beslutar om sina egna regler, utgör inget undantag. Svenska folkets urgamla rätt att sig självt beskatta gäller med andra ord inte längre oinskränkt.

15.7.2 Skattebaserna mer eller mindre rörliga

Den fria rörligheten av människor, kapital, varor och tjänster inom EU tvingar helt enkelt medlemsländerna att samarbeta om

skattepolitiken. De flesta skattebaser, dvs. vad som är föremål för beskattning i ett land, är mer eller mindre rörliga. Den kanske enda orörliga skattebasen är fast egendom. Indirekt påverkas dock boendekostnaderna och därmed också flyttningsbenägenheten av fastighetsskatten. Fastighetsskatten uppgick till knappt 21 miljarder kr inkomståret 2001 motsvarande cirka 2 procent av de totala skatterna och avgifterna i Sverige (se kapitel 5).

Om kapitalbeskattningen eller varube-skattningen i ett visst land är mycket högre än i andra länder, riskerar vi att motsvarande skattebaser flyttar utomlands. Alternativt kommer gränshandeln och smugglingen av låg- eller obeskattade varor från andra länder att öka. Det sistnämnda är redan ett faktum vad gäller alkohol och tobak.

Konkurrensfrågor av olika slag är viktiga i EU. Företagen skall kunna konkurrera på lika villkor på marknaden och delta i upphandlingar av varor och tjänster i alla medlemsländerna. I kampen mot arbetslösheten, som uppgick till 8,8 procent i augusti 2003¹, försöker alla medlemsländerna att dra till sig investeringar och skapa nya arbetsplatser. Om skillnaderna i skattesystemen är alltför stora, eller om utländska företag gynnas skattemässigt framför inhemska, uppkommer en skattekonkurrens mellan medlemsländerna om företagsetableringar och investeringar.

15.7.3 Skatterna påverkar EU:s budget

Ett ytterligare skäl att jämföra skattesystemen är att delar av dem har betydelse för EU:s budget, som medlemsländerna gemensamt bidrar till. Medlemsländernas avgiftsbetalningar till EU är att betrakta som skatter. Sveriges nettobetalningar till EU uppgick år 2002 till 11,3 miljarder kronor. Jämfört med år 2001 är det en minskning med cirka 3,4 miljarder kr (se 15.19 Tabell). Den BNI-baserade avgiften² år 2002 var 12,1 miljarder kr och den momsbaseade avgiften 5,3 miljarder kr. Jordbruks- och fiskefonderna stod för den

största delen av Sveriges bidrag från EU, 7,7 miljarder kr.

Den momsbaseade avgiften finansierade knappt 25 procent av EU:s totala budget 2003 på 99,7 miljarder euro (910 miljarder kr, en siffra som kan jämföras med Sveriges statsbudget på 716 miljarder kr). Denna avgift utgjorde 0,75 procent av mervärdesskattebasen. Den nationella skattebasen korrigeras så att en enhetlig skattebas erhålls. Den momsbaseade avgiften var länge EU:s viktigaste finansieringskälla, men mot slutet av 90 talet tog den BNI-baserade avgiften över och är nu den viktigaste finansieringskällan. För 2003 gäller att 61 procent av EU:s budget finansieras av den BNI-baseade avgiften.

Tullar och avgifter som erläggs i varje medlemsland på import från tredje land, dvs. länder utanför EU, räknas som EU:s egna medel och tillfaller unionen efter avdrag på 25 procent för medlemsländernas administrationskostnader.

15.7.4 EU-samarbetet har kommit långt inom moms och punktskatter

Skattereglerna i Sverige och andra länder påverkar beslut om investeringar, konsumtion, sparande och sysselsättning. När det gäller skatteslag som mervärdesskatt och punktskatter har samarbetet inom EU redan kommit ganska långt. Skattereglerna för dessa skatteslag har harmoniserats. EU har t.ex. fastställt miniminivåer för mervärdesskatt och vissa punktskatter.

Beslut har också fattats om en ”uppförandekod” för företagsbeskattningen och om rekommendationer för skatt på sparande. Inom andra beskattningsområden, som skatt på arbete, har EU utfärdat rekommendationer om en minskning av beskattningen. Generellt gäller att medlemsstaternas nationella skattesystem måste vara förenliga med den grundläggande icke-diskrimineringsprincipen i gemensamhetslagstiftningen. Medborgare från en medlemsstat som bor i en annan medlemsstat får inte beskattas enligt mindre gynnsamma skattesatser än landets egna medborgare.

¹ Eurostat

² Den reala BNI (bruttonationalinkomsten) inkluderar till skillnad från BNP nettofaktorinkomsterna och exporten deflaterad med importprisindex. Detta kan medföra att BNI utvecklas långsammare än BNP

15.18 Tabell

Sveriges avgifter till och bidrag från EU 1996-2002, mnkr

Sweden's contributions to and from the EU 1996-2002, MSEK

Avgifter/bidrag Fees/allowances	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Summa avgifter (Total fees)	13 152	19 524	20 935	20 884	22 295	23 272	20 649
Momsbaserad avgift (VAT-based fee)	8 087	10 298	9 149	7 348	8 168	7 939	5 291
BNI-baserad avgift (GNI-based fee)	5 419	6 736	8 672	9 085	9 688	9 396	12 125
Tullmedel (Customs duty)	3 046	2 861	3 030	2 814	2 979	3 048	2 480
Övriga importavgifter (Other import fees)	222	286	359	335	311	278	194
Storbritannien-avgift (Great Britain fee)			1 302	1 147	2 610	559	
Infavningsrabatt (Repayment of fees)	-3 622	-657	-275	0	0	0	0
Summa bidrag m m (Total allowances)	6 771	8 228	9 613	9 296	9 031	8 485	9 307
Jordbruks- och fiskefonder (Agricultural and fishing funds)	5 744	6 810	7 251	7 140	7 318	7 124	7 673
Regionalfonden (Regional fund)	199	612	451	923	797	252	1 303
Socialfonden (Social fund)	792	668	1 671	1 112	696	1 039	211
Övriga bidrag (Other allowances)	37	138	240	122	221	70	120
Nettobetalingar till EU (Net payments to the EU)	6 381	11 296	11 322	11 588	13 264	14 787	11 342

Anm: Övriga importavgifter avser särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter.

Källa: Årsredovisning för staten 2002/03:101.